

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40524
Nom	Aprenentatge i ensenyança de la llengua castellana i la seua literatura
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	16.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	Facultat de Magisteri	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	32 - Aprenentatge i ensenyament de la llengua castellana i la seva literatura	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
MORON OLIVARES, EVA	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura
RODRIGUEZ GONZALO, CARMEN	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

La matèria pretén facilitar a l'estudiant l'adquisició de coneixements relatius a l'ensenyament de la llengua castellana i la seva literatura en l'Educació Secundària. Es divideix en tres grans blocs:

El bloc A aborda els fonaments de la planificació de l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'Educació Secundària. Tenint en compte les bases teòriques i metodològiques de la didàctica específica, es parteix del currículum oficial de Llengua Castellana i Literatura en ESO i Batxillerat i s'atén a les possibilitats d'organització de continguts en cada etapa des d'un enfocament integrat de les llengües, al plantejament d'unitats d'ensenyament-aprenentatge (unitats o seqüències didàctiques, projectes...) i a l'avaluació dels aprenentatges. Així mateix, s'inclou l'atenció a la diversitat en l'aula ordinària (adaptacions curriculars) i la seva incidència en la planificació de l'aprenentatge lingüístic-literari.

El bloc B se centra en l'educació lingüístic-comunicativa dels alumnes de Secundària. Es parteix del coneixement de nocions bàsiques sobre la competència lingüística i comunicativa, l'ensenyament de les

habilitats lingüístic-comunicatives en Secundària o els enfocaments metodològics en l'ensenyament de llengües primeres i s'aborda l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral i de la llengua escrita, des de la doble perspectiva, en cada cas, de la comprensió i l'expressió. A més es planteja la reflexió sobre el paper de la reflexió gramatical en l'Educació Secundària. En cadascun d'aquests aspectes, se consideren les aportacions teòriques i metodològiques de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

El bloc C aborda l'ensenyament de la literatura per a alumnes de Secundària a partir de l'enfocament didàctic denominat *educació literària*, plantejat des d'un concepte interdisciplinari. S'aprofundeix en els següents aspectes bàsics: la formació literària dels adolescents, la confecció del cànon escolar i el foment de la lectura. Mereixen també una atenció especial les oportunitats educatives que generen les relacions de la literatura amb altres discursos artístics (cinema, còmic, arts plàstiques, música), els tallers literaris o els plantejaments relacionats amb les humanitats digitals i les TIC.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els coneixements previs necessaris són els propis d'un llicenciat en àrees com la Filologia, les Ciències de la Comunicació o les Humanitats.

Es requereix un domini del castellà en els seus usos formals, orals i escrits, així com un coneixement de la tradició literària, amb especial atenció a la tradició literària en llengua espanyola.

COMPETÈNCIES

2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1

- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a l'especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge respectius. Per a la formació professional s'inclourà el coneixement de les respectives professions.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels / de les estudiants així com l'orientació dels mateixos, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada.
- Concretar el currículum que es vaja a implantar en un centre docent participant en la planificació col·lectiva d'aquest; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat de l'alumnat.

- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible
- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Conèixer els processos d'interacció i de comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Conèixer la normativa i l'organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.
- Informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.
- Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les àrees, les matèries i els mòduls que tinguen encomanats.
- Dominar estratègies i procediments d'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat, així com de l'avaluació dels processos d'ensenyament.
- Conèixer els procediments de tutoria de l'alumnat, direcció i orientació del seu aprenentatge i suport en el seu procés educatiu.
- Conèixer les estratègies i els programes generals d'orientació educativa, acadèmica i professional de l'alumnat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Treballar en equip i amb equips, i desenvolupar actituds de participació i de col·laboració com a membre actiu de la comunitat educativa.

- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la recerca educativa.
- Comunicar-se de manera efectiva tant de manera verbal com no verbal.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Fomentar un clima que facilite l'aprenentatge i pose en valor les aportacions de l'alumnat de l'etapa.
- Integrar la formació en comunicació audiovisual i multimèdia en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge relatius a l'educació lingüística i literària.
- Conèixer estratègies i tècniques d'avaluació i entendre l'avaluació com un instrument de regulació i estímul a l'esforç.
- Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amples (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Ser capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Saber comunicar les seues conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Posseir habilitats d'aprenentatge que permeten continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran manera autodirigit o autònom.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que faciliten l'adquisició de les competències comunicatives i literàries, atés el nivell i formació prèvia de l'estudiantat així com la seua orientació, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtindre, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura.
- Adquirir els coneixements i les estratègies per a poder programar les àrees, matèries i mòduls propis de la seua responsabilitat docent.
- Concretar el currículum que es vaja a implantar en un centre docent participant en la planificació col·lectiva d'aquest; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.

- Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent i promoure la seua capacitat per a aprendre per si mateix i amb uns altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat.
- Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills.
- Conèixer la normativa i organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.
- Participar en l'avaluació, investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura.
- Dominar estratègies i procediments d'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat, així com els propis per a l'avaluació dels processos d'ensenyament.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Bloc A

1. Fonaments teòrics i metodològics de la Didàctica de la llengua i la literatura
2. El currículum de Llengua i Literatura en Secundària: ESO i BATX. Les competències clau i les competències específiques. Un currículum integrat
3. La planificació dels continguts lingüístics i literaris
4. Plantejament inclusiu a l'aula de llengua i literatura: atenció a la diversitat i les dificultats d'aprenentatge.
5. L'avaluació dels continguts lingüístics i literaris

2. Bloc B

1. Bases teòriques i metodològiques de l'educació lingüística i comunicativa
2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral
3. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita
4. L'educació lingüística i la reflexió gramatical
5. L'educació lingüístico-comunicativa i els entorns digitals

3. Bloc C

1. Bases teòriques i metodològiques de l'educació literària
2. El cànon escolar en Secundària
3. Propostes i recursos per a l'educació literària
4. L'educació literària i els entorns digitals

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	128,00	100
Elaboració de treballs en grup	82,00	0
Elaboració de treballs individuals	30,00	0
Estudi i treball autònom	50,00	0
Lectures de material complementari	25,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	60,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	25,00	0
TOTAL	400,00	

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

1. Classes teoricopràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debateran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc. Les orientacions i materials necessaris per al desenvolupament d'aquestes activitats es facilitaran als estudiants bé en les sessions presencials, bé des de l'aula virtual.

2. Treballs en grup. La realització de treballs té com finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva i es podrà plantar cara al grup complet en l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.

3. Tutories. Les tutories individuals i col·lectives serviran per a coordinar als estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

4. Proves orals i escrites per a la valoració dels continguts teoricopràctics, autoavaluació i presentació de treballs individuals i en grup.

Activitats no presencials

5. Estudi i treball autònom. El model del docent com investigador en l'aula centra l'activitat individual de l'estudiant en la formulació de preguntes rellevants i en la recerca, anàlisi, elaboració i posterior comunicació d'informació. En aquest sentit, es plantejaran treballs individuals i altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

La qualificació, representació última del procés d'avaluació, haurà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no solament com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés relacionat fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants al trobar-se amb situacions noves que exigeixen desenvolupar capacitats de comprensió i raonament noves al seu torn.

La realització dels treballs o proves (orals o escrites) serà en castellà en tots els casos.

Serà necessària el lliurament de totes les tasques o proves avaluables obligatòries per a superar l'assignatura.

Serà necessari tindre una qualificació de 5 o superior en cadascun dels tres blocs per a superar l'assignatura.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà recollida, principalment, mitjançant:

- Assistència i participació en un 80% de les sessions presencials i lliurament de les activitats plantejades en aquestes. Aquesta participació serà indispensable per a superar cadascun dels blocs de l'assignatura (es recorda que la normativa del Màster determina el seu caràcter presencial, pel que és obligatòria l'assistència a les activitats lectives d'aquesta assignatura). Els alumnes que no compleixin aquest 80% seran avaluats mitjançant un examen final corresponent a la segona convocatòria i en el qual no es podrà assolir una qualificació superior a 6 sobre 10.

- Realització de treballs o proves individuals (orals o escrites) que suposaran entre el 40% i el 60% de la qualificació final. El percentatge restant de la qualificació final correspondrà a la realització de treballs o proves en grup (orals o escrites).

Qualsevol tipus de plagi en les tasques o proves suposarà el suspens de l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- 1. ARLANDIS, S. (2021). El desafío de la lectura. Educación literaria y formación lectora de los futuros docentes. Tirant Lo Blanch.
- 2. CAMPS, Anna (comp.) (2003). Secuencias didácticas para aprender a escribir. Graó.
- 3. COLOMER, Teresa (2005). Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela. Fondo de Cultura Económica.
- 4. GUASCH, Oriol (coord.) (2010). El tractament integrat de les llengües. Graó.
- 5. MARTÍN EZPELETA, Antonio (ed.) (2020). Usos sociales en educación literaria. Octaedro.
- 6. RODRÍGUEZ GONZALO, Carmen (ed.) (2008). La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula. Perifèric.
- 7. RUIZ BIKANDI, Uri (coord.) (2011). Didáctica de la lengua castellana y la literatura. Graó.
- 8. SÁNCHEZ-ENCISO, Juan (2008). (Con)vivir en la palabra. El aula como espacio comunitario. Graó.
- 9. VILÀ, Montserrat y CASTELLÀ, Josep M. (2014) 10 ideas clave. Enseñar la competencia oral en clase. Aprender a hablar en público. Graó.
- 10. ZAYAS, Felipe (2012). Competencia lectora (después de PISA). Graó.

Complementàries

- 1. AMBRÓS, Alba y BREU, Ramon (2011). 10 ideas clave. Educar en medios de comunicación. La educación mediática. Graó.
- 2. BALLESTER, Josep (2015). La formación lectora y literaria. Graó.
- 3. BORDONS, Glòria y DÍAZ-PLAJA, Anna (coords.) (2006). Enseñar literatura en Secundaria. Graó.
- 4. CAMPS, Anna y ZAYAS, Felipe (coords.) (2006). Secuencias didácticas para aprender gramática. Graó.
- 5. DELMIRO COTO, Benigno (2002). La escritura creativa en las aulas. En torno a los talleres literarios. Graó.
- 6. DOLZ, Joaquim y SCHNEUWLY, Bernard (2006 [2000]). Per a un ensenyament de l'oral: iniciació als gèneres formals a l'escola. Institut Universitari de Filologia Valenciana- Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- 7. DURÁN, Carmen et al. (2009). La palabra compartida. La competencia comunicativa en el aula. Octaedro.
- 8. JOVER GÓMEZ-FERRER, Guadalupe (2007). Un mundo por leer. Octaedro.
- 9. LLUCH, Gemma (2010). Las lecturas de los jóvenes. Un nuevo lector para un nuevo siglo. Anthropos.
- 10. RIBAS SEIX, Teresa (coord.) (2010). Libros de texto y enseñanza de la gramática. Graó.